

A MECSEKI HOSSZÚFÁS FAKITERMELÉSI MÓDSZER

Papp István

Növekvő fakitermelési feladataink végrehajtása érdekében munkamódszereink javításra, változtatásra szorulnak. Az alapvető változtatást a munkaerőhelyzet sürgeti, kialakítását az adott körülmények és lehetőségek határozzák meg. Fő követelmény az új módszerrel szemben az, hogy termelékeny, gazdaságos és üzemi méretű legyen.

A kitermelésre kerülő keménylombos fából még igen sok választékot — alapjában véve a régieket — vagyunk kénytelenek termelni, így a kitermelés egyes műveleteit is meg kell tartanunk. A változtatás lehetőségei az egyes műveletek fokozottabban jó gépesítése, megfelelő áthelyezése, összpontosítása és a munkakörülmények megjavítása terén mutatkoznak. Ezeket leginkább a hosszúfás kitermelési módszerben találhatjuk meg.

A tömellelti munkától teljes egészében nem lehet elszakadni. A döntés, a gallyazás, a közelítés helyhez kötött erdei munka marad. A hosztolás, darabolás, összegyűjtés, hasítás, kérgezés, osztályozás, készletezés a hosszúfás módszerrel rakodóra helyezhető. Mind a felső-, mind az alsóarakodón — különösképp, ha ez utóbbi fafeldolgozó üzemmel kapcsolt — a műveletek jobban gépesíthetőek, a munkafolyamat leegyszerűsödik és jobb munkafeltételeket lehet teremteni.

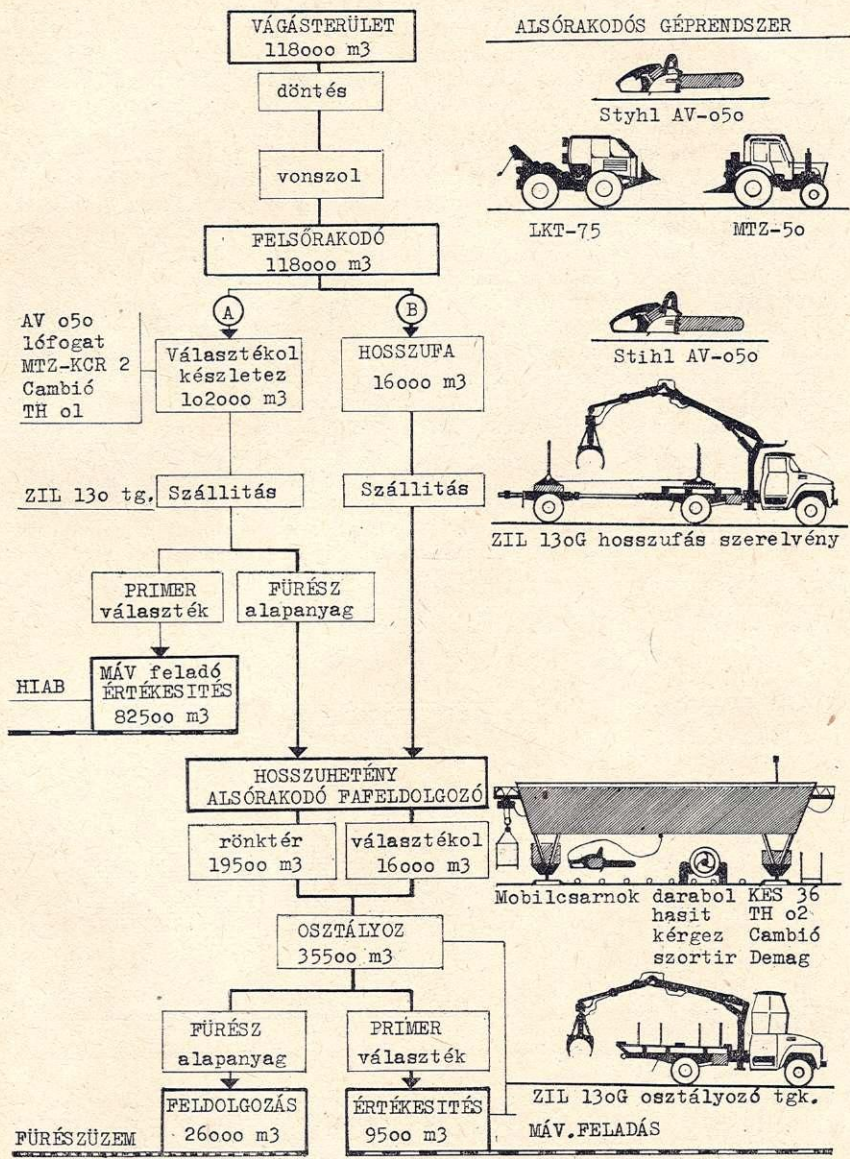
Ilyen megfontolással választotta a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság egyszerű technikai feltételei mellett a felső-, illetve alsóarakodói hosszúfás termelési módszert. Ennek ismertetésekor azonban előre kell bocsátani, hogy kialakított rendszerünket mindössze a fejlődés egy szakaszának és nem végleges megoldásnak tekintjük.

Hosszúfás fakitermelési módszerünket az 1. ábrán mutatjuk be. Erdőgazdaságunk keleti részén elterülő erdőszeteink éves favágatási terve a következő:

Pécsvárad	36 000 m ³
Kárász	26 000 m ³
Kisvaszar	35 000 m ³
Árpádtető	21 000 m ³
összesen:	118 000 m ³

Ezt a fatömeget kétféle hosszúfás kitermelési módszerben — „A” felső-, illetve „B” alsóarakodón — készítjük fel.

A kitermelés első szakasza — tő mellől a felsőarakodóig — mindkét módszer esetében azonos. Az erdei munkát erdész vezeti, aki egyben felelős is a kitermelést és szállított faanyagért. A három motorfűrész megkezdja a vágástéri munkát. Két munkás dönt és gallyaz, egy pedig a két vonszoló traktort szolgálja ki. Az LKT—75 csuklás és az MTZ—50 traktor a vágásterületen a felkapcsolt egészségfát kivonszolja a szállítás, terhelés helyére és ott darus rakodásra előkészíti. Itt történik a hosszúfa készletbevétele fajafaj szerint, nettó vastagfában.

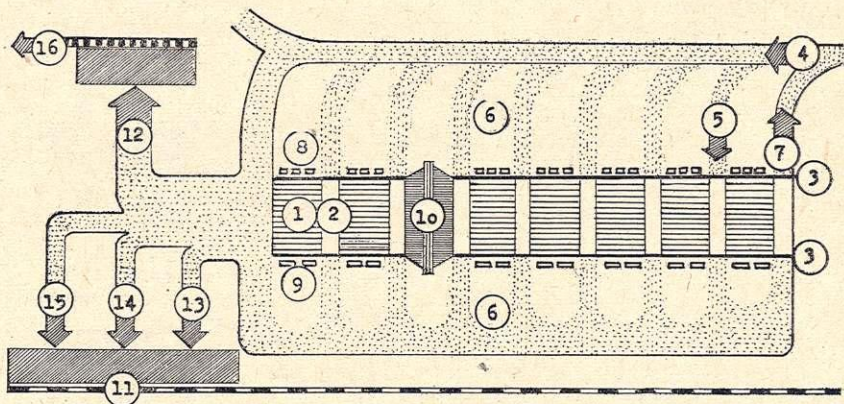


1. ábra.: Hosszúfás fakitermelési módszer

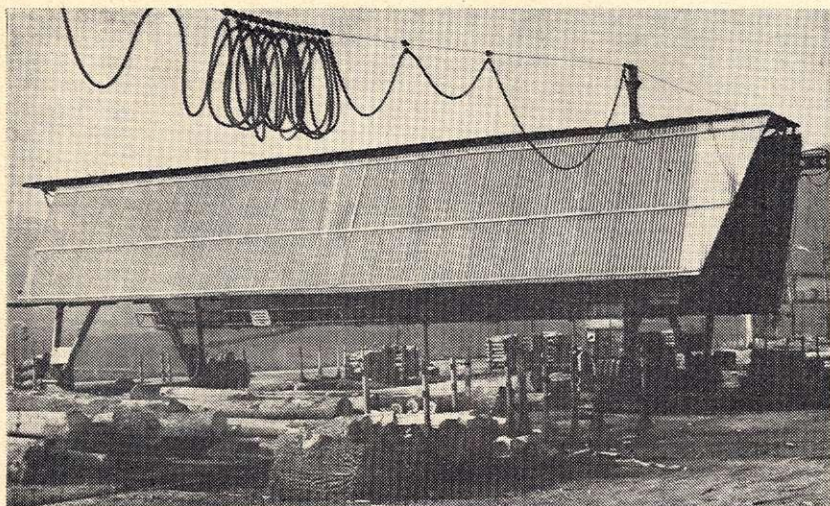
A termelési módszer a felsőrakodón válik ketté: az egészfat vagy itt készítjük fel („A”), vagy a hosszúhetényi alsórakodón („B”) aszerint, hogy mi az értékesítés iránya, milyen a MÁV feladóállomások, illetve a hosszúhetényi fafeldolgozó üzem megközelítési lehetősége. Azokról a vágésterületekről, amelyek számára nincs kedvezőbb megközelíthető MÁV feladóállomás, a faanyagot hosszúfában a hosszúhetényi alsórakodóra szállítjuk és ott végezzük el a felkészítést. Ez a „B” jelű hosszúfás fakitermelési módszer a fa döntésétől az alsórakodón a választékok rendezéséig tart. Munkaszervezését az 1. ábra mutatja.

A hosszúhetényi rakodón a felkészítés munkáit mobil csarnok alá helyeztük. A csarnok 110 m hosszú sín pályán mozog, áthidalt tere 14 m széles, 8 munkapadot fed. Középvonalába 5 m magasan 20 m hosszú, 2 Mp-os DEMAG-daru pályát építettünk. A DEMAG emelő és szállítómacska elektromos kapcsolószekrényéből lóg le a nyomógombos kézi távkapcsoló, ami a macskával együtt fut. A távkapcsolóval irányítható mind az emelés-szállítás, mind magának a csarnoknak a mozgása. A DEMAG feladata az apróanyag rendezése, a csarnokon belül előforduló egyéb teheremelés és mozgatás, valamint a hasítógép kiszolgálása. A TH-02 elektromos-hidraulikus hasítógépet a jobboldali futóműre helyeztük el. A csarnokhoz tartozik még 32 db 1 m³-es és 16 db 2 m³-es befogadású vaskeret a csarnok alatti apró választékok gyűjtésére, mennyiségmeghatározására.

A rakodó önálló osztályozó-rendező gépegsége a ZIL 130 G tehergépköcsi magas kialakítású vezetőfülkével, elfordítható üléssel, valamint rakoncás rakfelülettel és 560 tít. HIAB daruval ellátva. Kezeléséhez, vezetéséhez egy fő gépkocsivezető-darukezelő szakmunkás szükséges. A magas kialakítású vezetőfülke jó kilátást és nagy manőverezési lehetőséget nyújt a kezelő részére mind a daruzásban, mind a kocsinak előre-hátra vezetésében. A gépegség feladata: a mun-



2. ábra: A hosszúhetényi alsórakodó felkészítő telepe — 1. a 8 munkapad egyike — 9×14 m, ászokfa alátéttel; 2. keményburkolatú átjáró út a munkapadok között — 3 m széles; 3. mobil csarnok 14 m nyomközű és 110 m hosszú sín-pályája; 4. az alsórakodó bitumenaszfalt burkolatú bekötőútja; 5. a hosszúfás szerelvénynek a munkapadok közé vezető nyoma; 6. a rakodó egész területe kemény burkolatú; 7. az üresen visszatérő hosszúfás szerelvény útja; 8. apró választék részére 1 m³-es keret — munkapadonként 3 db; 9. 2 m³-es keret — munkapadonként 2 db; 10. a mobil csarnok — éppen a harmadik munkapad fölött állva; 11. MÁV rakodóvágány; 12. osztályozott fűrész alapanyag; 13–15. példér választékok elszállításra; 16. fafeldolgozó üzem



4. ábra: Az alsórakodó mobil csarnoka

kapadon darabolt, szétszórtan fekvő rönkök, a keretekbe rakott rövid választékok összegyűjtése, rakodón belüli mozgatása, rendezése, valamint a vagonrakás.

Ugyancsak önálló szállító szerelvények a ZIL hosszúfás tehergépkocsik. Feladatuk a hosszúfa felterhelése a felsórakodón és leszállítása az alsórakodóra, leterhelés, daraboláshoz való előkészítés. A munkapadon a hosszúfát úgy terítjük, hogy a daraboló munkás jól hozzáférhessen.

Az alsórakodói választékolást egy erdész vezeti. Fogadja a szállítást, kezeli az anyagot és végzi a vasúti feladást.

A hosszúhetényi hosszúfás termelési módszer 1975. év júniusában indult és minden vonatkozásban jó eredményeket hozott:

— havi átlag teljesítés 8 órás műszakkal — — — —	1008 m ³ ;
— havi élőmunkaszükséglet 18 fővel — — — —	3168 óra;
— termékegységre eső élőmunkaszükséglet — — — —	3.14 ó/m ³ ;
— egy dolgozóra jutó termelés — — — —	56 m ³ /fő;
— erdészeti önköltség a termékegységre — — — —	217 Ft/m ³ ;
— hagyományos módszerrel — — — —	259 Ft/m ³ ;
— iparifa kihozatal — — — —	76,49 ⁰ / ₀ ;
— hasonló faállományban hagyományosan — — — —	65,54 ⁹ / ₀ .

További előnyt jelent a hosszúfa kivonszolása abban, hogy a vágásterület azonnal ürül, felszabadul a felújításhoz. Csökken a vágástéri apadék, elkerülhető a faanyag romlása és csökken az útfenntartási munka. A jobb munkakörülmények hatással vannak a munkások minőségére és ez meglátszik a munkateljesítményen.

Egyműszakos munkával éves viszonylatban 12 000—13 000 m³ hosszúfa feldolgozásával lehet számolni a hosszúhetényi rakodón. Fokozható ez a mennyiség:

- jobb időkihasználással,
- a gépi hasítás meggyorsításával,



5. ábra: A nagyobb tönköket a daru helyezi a hasító-gépbe



6. ábra: Az osztályozó gépkocsi keretből tűzifát markol

- a hasított fa gépi kéregzésével,
- a műszaki feltételek (alkatrész ellátás) javításával.

Tovább növelhető a teljesítmény a második műszak beállításával, mert a felkészítőtelepnek nagy a hosszúfa befogadó képessége, a berendezés jól megvilágított, alkalmas az éjszakai munkára.

План И.: МЕЧЕФСКИЙ МЕТОД ЗАГОТОВКИ ЛЕСА В ХЛЫСТАХ

На восточной части территории Мечекского лесхоза заготовка леса, составляющая 118 м³/год, выполняется методом заготовки в хлыстах. Это количество получается с нескольких вырубок в четырех лесничествах. Вырубленные целые деревья влекутся с помощью шарнирных тракторов на верхний склад. Здесь осуществляется раскряжовка в такой мере, в какой мере первичные сортаменты поставляются потребителям по железной дороге. Остальной лесматериал поставляется в хлыстах на нижний склад в с. Хоссухетень. Лесоразработка здесь проводится на восьми приготовленных станках, над которыми построен мобильный зал. Для подъема древесины зал снабжен передвижным краном. На складе перевозка леса осуществляется с помощью грузовика с краном. Внедренный в июне 1975 г. метод до сих пор дал очень хорошие результаты.

Расс. I.: THE WHOLE-TREE LOGGING METHOD OF MECSEK

The annual timber harvest of 118 thousand cubic meters is carried out by the whole-tree logging method in the eastern part of the Mecsek Forest Enterprise. This amount of timber is being brought together from several logging areas of four forestry offices of the Enterprise. After felling whole trees are hauled to the loading station by articulated tractors. As far as primary assortments are to be transported to the users by railroad, cutting is accordingly carried out here. The remaining material is transported in whole trees to the central loading station of Hosszúhetény. Assortments are arranged here on eight work-benches above which a mobil workshop has been constructed. The work-shop has been furnished with a travelling crane. Transportation on the loading station is made by trucks furnished with cranes. The method has brought very good results since its start of June 1975.